

EITEM 6

CYFARFOD	PWYLLGOR IAITH Y CYNGOR
DYDDIAD	7 Ebrill 2014
TEITL	Cynnydd disgyblion yn y Canolfannau Iaith
PWRPAS	I ystyried cynnwys yr adroddiad a'r cyflwyniad, a chynnig sylwadau
ARGYMHELLIAD	Derbyn yr adroddiad
AWDUR	Dewi R Jones, Pennaeth Addysg
AELOD CABINET	Cynghorydd Sian Gwenllian

CEFNDIR

Nôd y Canolfannau Iaith yw darparu cwrs dwys yn y Gymraeg i fewnfudwyr er mwyn eu galluogi i ymdoddi i'r gymdeithas ddwyieithog a chyfranogi'n llawn o brofiadau addysg ddwyieithog. Mae'r ddarpariaeth hon yn greiddiol i gynorthwyo ysgolion cynradd ac uwchradd i weithredu'r Polisi Iaith ac i osod sylfaen dda yn y Gymraeg i fewnfudwyr. Mae cyswllt da yn bodoli rhwng yr ysgolion a'r canolfannau, a'u llwyddiant i'w weld yn amlwg pan ddychwela'r disgyblion i'w hysgolion a'u cymunedau gyda sylfaen gadarn yn y Gymraeg wedi tymor o ddysgu dwys.

Erbyn hyn mae pedair canolfan gynradd ac un ganolfan uwchradd, sy'n gwbl unigryw yng Nghymru. Lleolir y canolfannau cynradd yng Nghaernarfon, Dolgellau, Llanybi a Phenrhyndeudraeth, a'r ganolfan uwchradd ym Mhorthmadog.

CANOLFANNAU IAITH CYNRADD

Gwneir defnydd helaeth o ddarpariaeth y Canolfannau Iaith lle bydd disgyblion 7 - 11 oed (CA2) sydd yn hwyrdyfiaid i'r Sir yn mynychu cwrs dwys am dymor (12 wythnos - yn ddibynnol ar hyd y tymor) er mwyn eu trochi a'u paratoi ar gyfer derbyn rhan helaeth o'u haddysg trwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog pan ddychwelant i'w hysgolion. Cwrs amlgyfrwng a thrawsgwricwlaidd ydyw a seilia'r athrawon eu cynllun gwaith ar hwn. O reidrwydd rhoddir lle amlwg i waith llafar a gwneir defnydd o weithgareddau drama a cherddoriaeth yn ogystal â defnydd cynyddol o Dechnoleg Gwybodaeth. Mae'r cynllun yn galluogi'r disgyblion i ddychwelyd i ysgolion eu hardal a dilyn eu cwricwlwm yn y Gymraeg.

Ar ddiwedd y tymor, yn ôl yr arferiad, cofnodir cynnydd pob disgybl mewn adroddiad yn rhoi sylw i'r tri Tharged Cyrhaeddiad, gan berthnasu'r sylwadau â Disgrifiadau Lefel y Cwricwlwm Cenedlaethol. Y nôd yw i bob disgybl gyrraedd Lefel 2 / 3 o leiaf yn y Gymraeg.

CYFLWYNIAD AR LEFELU LLAFAREDD DISGYBLION

Er mwyn dangos cynnydd disgyblion sy'n mynychu'r Canolfannau Iaith, **rhoddir cyflwyniad yng nghyfarfod Y Pwyllgor Iaith** ar lefelu llafaredd disgyblion, gan arddangos enghreifftiau o'r gwahanol lefelau, sydd yn ffrwyth gwaith Canolfannau Iaith Gwynedd, Môn a Chonwy.

Gweler ynghlwm (Atodiad 1) bapur sy'n amlinellu dehongliad Lefel 1, 2 a 3 o ran:

- Cwricwlwm Cenedlaethol Cymraeg Iaith Gyntaf

- Dehongliad Lefelu Llafaredd Canolfannau Iaith Gwynedd
- Cwricwlwm Ail Iaith

Tynnir sylw yn benodol at y pwyntiau a ganlyn:

- Gan mai Cymraeg iaith gyntaf ydy cyfrwng unrhyw brawf neu asesiad yng Ngwynedd, mae'n rhaid lefelu'r plant yn ôl gofynion y Gymraeg yn y Cwricwlwm Cenedlaethol.
- Cyfyng yw iaith y dysgwr yn ystod yr wythnosau cyntaf. Gan nad ydynt wedi bod yn agored i flynyddoedd o brofiadau ieithyddol amrywiol, rhaid oedd addasu gofynion lefel 1 a 2 a'u cyfateb i brofiadau ieithyddol plant yn y Canolfannau.
- Gweithgareddau sydd ynghlwm i **ddysgu ar y cof** sy'n cyfateb i ofynion lefel 1 i'r dysgwr.
- Mae lefel 2 yn cyfateb i'r cymal rhoi'r 'iaith ar waith' lle gwelir y dysgwr yn dechrau defnyddio'r iaith sydd ganddo ar y cof i bwrpas. Gwelir pontio yma rhwng rhai cymalau disgrifiadau lefel y Gymraeg iaith gyntaf a dehongliad lefelau'r Canolfannau Iaith e.e. defnydd ystod gynyddol o eirfa a phatrymau iaith sy'n gywir, dechrau dangos hyder ayyb.
- Ni ystyrir plentyn sydd wedi cyrraedd lefel 3 yn 'ddysgwr'. Mae'r disgrifiadau lefel yn y Canolfannau Iaith erbyn hyn felly yn cyfateb i ofynion y Gymraeg iaith gyntaf. Bydd y plentyn yn siarad yn rhydd gan ddefnyddio iaith sy'n dangos ymwybyddiaeth o gysyllteiriau, ymadroddion ac ystod eang o batrymau brawddegol a.y.b
- Mae pob canolfan yn dod at ei gilydd i gymedroli a dod i gytundeb ar gyrhaeddiad a lefelau'r plant fel bod cysondeb ar draws y sir.
- Anfonir copi o'r adroddiadau at benaethiaid ysgol gartref y disgyblion, gyda'r gwahoddiad i ymweld â hwy ar ddiwedd eu cyfnod yn y canolfannau er mwyn iddynt weld cynnydd y plant cyn iddynt drosglwyddo'n ôl i ofal eu hysgolion.
- Cedwir enghreifftiau o waith ysgrifenedig y disgyblion yn ogystal â chofnod o'u gwaith llafar wedi ei ffilmio gyda camera fideo. Bydd yr athrawon yn rhoi cyfle i athrawon yr ysgolion cynradd neu'r rhieni i weld rhai o'r rhain pan ymwelant â'r ganolfan.

Er mwyn sicrhau dilyniant priodol yn yr ysgolion bydd athrawon y ganolfan yn cynnig ôl-ofal i bob disgybl wedi iddynt ddychwelyd i'w hysgolion, yn ogystal â rhoi arweiniad i athrawon ynglŷn â'r dilyniant priodol ar gyfer y disgyblion.

ARGYMHELLIAD

Gofynnir i'r aelodau dderbyn y wybodaeth.